

Sygn. akt I C 1948/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Asesor SR Sabina Ławniczak

Protokolant: Klaudia Cholewińska

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2018 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z.

przeciwko H. N.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej H. N. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. kwotę 8.368,28 zł (osiem tysięcy trzysta sześćdziesiąt osiem złotych i dwadzieścia osiem groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. opiera rozstrzygnięcie o kosztach procesu na zasadzie stosunkowego rozliczenia tych kosztów, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt I C 1948/18

UZASADNIENIE

W pozwie z 22 marca 2017 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. domagała się zasądzenia od H. N. kwoty 12.423,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu. (pozew – k. 4-11)

Z uzasadnienia pozwu wynika, że przed Sądem Rejonowym w Zgierzu toczyło się postępowanie o sygn. akt I C 243/12 z powództwa H. N. przeciwko (...) sp. z o.o. o zapłatę kwoty 7.740 zł wraz z odsetkami. W dniu 14 sierpnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu wydał w tej sprawie wyrok zaoczny, uwzględniający żądanie w całości, a następnie nadał mu klauzulę wykonalności. Na podstawie powyższego wyroku zaocznego H. N. wszczęła postępowanie egzekucyjne, w toku którego wyegzekwowano z rachunku spółki kwotę 12.423,54 zł. (...) sp. z o.o. wniosła skutecznie sprzeciw od wyroku zaocznego. Powództwo H. N. zostało prawomocnie oddalone. (pozew – k. 4-11)

W odpowiedzi na pozew pozwana nie uznała powództwa i wносиła o jego oddalenie. Podniosła zarzut braku legitymacji biernej, wskazując, że do wydania wyroku zaocznego doszło wskutek błędu Sądu Rejonowego w Zgierzu, zatem pozwanym w sprawie powinien być Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Zgierzu. Pozwana podniosła także zarzut przedawnienia roszczenia powoda. (odpowiedź na pozew – k. 32-34)

Wyrokiem z 12 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił powództwo oraz zasądził od powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. na rzecz H. N. kwotę 3.617 zł zwrotu kosztów procesu. Z uzasadnienia wyroku wynika, że u podstaw rozstrzygnięcia legło przekonanie Sądu, że roszczenie uległo przedawnieniu. Przy czym Sąd

przyjął, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął się w dniu 11 lutego 2016 roku, to jest w dacie, w której nastąpiło zajęcie wierzytelności powoda z rachunku bankowego. (wyrok – k. 82, uzasadnienie – k. 87-90)

Wyrokiem z 23 maja 2018 roku Sąd Okręgowy w Łodzi uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Zgierzu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego. Z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wynika, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istotny sprawy, albowiem błędnie przyjął, że dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu. Jak wynika z rozważań prawnych Sądu Okręgowego bieg terminu przedawnienia rozpoczął się z chwilą wydania przez Sąd Okręgowy wyroku oddalającego apelację pozwanej od wyroku w sprawie I C 243/12, to jest z dniem 7 listopada 2016 roku. Sąd Okręgowy w Łodzi nakazał Sądowi Rejonowemu ponownie rozpoznającemu sprawę dokonanie rozstrzygnięcia w przedmiocie wysokości kwoty należnej powódce od pozwanej z tytułu zwrotu świadczenia nienależnego, po uprzednim wnikliwym rozważeniu zgromadzonego materiału dowodowego oraz właściwych przepisów prawa. (wyrok SO w Łodzi wraz z uzasadnieniem – k. 127-133)

W piśmie procesowym z 18 września 2018 roku (data prezentaty) pozwana wносиła o oddalenie powództwa. Wskazała na brak podstawy procesowej oraz materialnej do dochodzenia roszczenia objętego pozwem. W ocenie pozwanej zwrotu świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia powód mógłby żądać jedynie w trybie art. 338 § 1 k.p.c. w sprawie I C 243/12, natomiast ewentualne roszczenia powoda w niniejszej sprawie mogłyby być dochodzone jedynie w trybie art. 338 § 2 k.p.c. Wówczas podstawą materialno-prawą takowego roszczenia jest art. 415 k.c., których to przepisów powód jednak nie powołuje. Pozwana wskazała, że nie można jej zarzucić zachowania bezprawnego i zawinionego, albowiem działała w zaufaniu do tego, że wyrok zaoczny został wydany zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ponadto, strona pozwana podniosła zarzut nieudowodnienia powództwa zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. W ocenie strony pozwanej powód nie wykazał, jaka kwota została przekazana przez powódce przez organ egzekucyjny. (pismo procesowe – k. 147-155)

W piśmie procesowym z 29 sierpnia 2018 roku powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko procesowe. Wyjaśnił, że na dochodzoną pozwem kwotę 12.423,54 zł składa się kwota 11.283,76 zł przekazana przez komornika sądowego na rachunek bankowy pozwanej w dniu 11 lutego 2013 roku oraz kwota 1.139,78 zł kosztów egzekucji. (pismo procesowe – k. 157-158)

Na ostatnim terminie rozprawy w dniu 21 grudnia 2018 roku powód podtrzymywał powództwo i wnosił o zasądzenie kosztów procesu. Pozwana wносиła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu. Dodatkowo podnosiła, że nie jest już bezpodstawnie wzbogacona. (protokół elektroniczny – k. 168 od 00:06:55 do 00:19:48)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 grudnia 2011 roku H. N. wytoczyła przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. powództwo o zapłatę kwoty 4.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 października 2011 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu zadatku w podwójnej wysokości w związku z odstąpieniem od umowy z przyczyn leżących wyłącznie po stronie (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. oraz kwoty 3.740 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 października 2011 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania. Korespondencja zawierająca odpis pozwu wraz z załącznikami i wezwaniem na termin rozprawy została wysłana na (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.. W dniu 14 sierpnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu w sprawie o sygn. akt I C 243/12 wydał przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. wyrok zaoczny uwzględniający powództwo. Korespondencja zawierająca odpis wyroku zaocznego została wysłana na (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.. Postanowieniem z dnia 12 października 2012 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu nadał wyrokowi w zakresie należności głównej wraz z odsetkami klauzulę wykonalności. (okoliczności bezsporne, nadto, pozew k. 2-6 załączonych akt I C 243/12, wyrok zaoczny z dnia 14.08.2012 r. k. 36 załączonych akt I C 243/12, korespondencja zawierająca odpis wyroku zaocznego k. 37 załączonych akt I C 243/12, postanowienie w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności k. 40 załączonych akt I C 243/12)

W dniu 25 stycznia 2013 roku H. N. złożyła u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi B. G. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. w oparciu o wyrok zaoczny z dnia 14 sierpnia 2012 roku zaopatrzony w klauzulę wykonalności w dniu 12 października 2012 roku poprzez m.in. zajęcie rachunków bankowych dłużnika. W dniu 4 lutego 2013 roku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. doręczono zawiadomienie o wszczęciu egzekucji. W dniu 25 stycznia 2013 roku Komornik Sądowy w sprawie KM 95/13 dokonał zajęcia rachunku bankowego w (...) Bank S.A. należącego do (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.. Egzekucja z rachunku bankowego została umorzona a postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 95/13 zostało zakończone. W dniu 11 lutego 2013 roku nastąpiło pobranie z rachunku bankowego należącego do spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z. kwoty 12.213,54 zł. Pozwanej H. N. została przekazana przez Komornika Sądowego kwota 11.283,76 złotych. Rachunek bankowy powoda został ponadto obciążony kwotą 210 zł prowizji za przyjęcie i całkowitą realizację zajęcia w sprawie KM 95/13. Postanowieniem z 12 lutego 2013 roku Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi ustalił koszty egzekucyjne na kwotę 1009,81 zł i obciążył nimi dłużnika. (okoliczności bezsporne, a nadto wniosek o wszczęcie egzekucji k. 1-3 załączonych akt egzekucyjnych KM 95/13, zawiadomienie o wszczęcie egzekucji k. 7 załączonych akt egzekucyjnych KM 95/13, zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego k. 15 załączonych akt egzekucyjnych KM 95/13, zawiadomienie o umorzeniu egzekucji z rachunku bankowego załączonych akt egzekucyjnych KM 95/13, zawiadomienie o zakończeniu egzekucji k. 25 załączonych akt egzekucyjnych KM 95/13, karta rozliczeniowa – w załączonych aktach egzekucyjnych KM 95/13, postanowienie – k. 27 załączonych akt egzekucyjnych, wyciąg z rachunku bankowego powoda – k. 12 akt)

W dniu 11 lutego 2013 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. wniosła o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego z dnia 14 sierpnia 2012 roku wydanego w sprawie I C 243/12, wskazując iż w przedmiotowej sprawie pozwanemu nie został doręczony prawidłowo odpis pozwu ani wyroku zaocznego, albowiem korespondencja była kierowana na dane spółki (...), która ma taki sam adres co pozwana spółka (...). Postanowieniem z dnia 23 maja 2014 roku Sąd Rejonowy w Zgierzu umorzył postępowanie wywołane wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego, zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi zaocznemu i udzielił zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego w sprawie KM 95/13. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Rejonowy w Zgierzu wyrokiem z dnia 28 maja 2015 roku w sprawie z powództwa H. N. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. uchylił wyrok zaoczny, oddalił powództwo a rozstrzygnięcie o kosztach procesu oparł na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, pozostawiając szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu. W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Rejonowy wskazał, iż roszczenie powódki było uzasadnione co do kwoty 2.000 zł, jednakże z uwagi na fakt, iż dochodzona kwota została w całości spłacona a powództwo nie zostało cofnięte, powództwo podlegało oddaleniu. Apelację od powyższego orzeczenia złożyła H. N.. Apelacja została oddalona przez Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 7 listopada 2016 roku. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego. (okoliczność bezsporna, nadto wniosek pozwanego o przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu wraz ze sprzeciwem od wyroku zaocznego k. 45-49 załączonych akt I C 243/12, postanowienie z dnia 23.05.2014 r. k. 76 załączonych akt I C 243/12, wyrok Sądu Rejonowego z dnia 28.05.2015 r. k. 119 wraz z uzasadnieniem k. 124-131 załączonych akt I C 243/12, wyrok Sądu Okręgowego z dnia 07.11.2016 r. wraz z uzasadnieniem k. 208-215)

W dniu 14 marca 2016 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością złożyła wniosek o zawiązanie do próby ugodowej H. N. co zapłaty kwoty 12.426,54 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lutego 2013 roku. Odpis wniosku doręczono pozwanej w dniu 31 maja 2016 roku. Na posiedzeniu w dniu 28 lipca 2016 roku w imieniu wnioskodawcy nikt się nie stawił. (wniosek o zawiązanie do próby ugodowej k. 2-3 załączonych akt I Co 402/16, protokół posiedzenia załączonych akt I Co 402/16)

Należność wyegzekwowaną na podstawie tytułu wykonawczego wydanego w sprawie I C 243/12 H. N. w całości wydała jeszcze w latach 2012-2013 roku. Część kwoty przeznaczyła na uregulowanie należności z osobą, której sprzedała samochód. Resztę przeznaczyła na opłacenie wakacji oraz honorarium adwokackie. (dowód z przesłuchania H. N. w charakterze strony – k. 60 od 00:05:10 do 00:11:58)

Powyższy stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami. Został on ustalony w oparciu o niebudzące wątpliwości dowody z dokumentów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania, a także dowód z przesłuchania pozwanej w charakterze strony.

Sąd oddalił wniosek dowodowy pozwanej o zwrócenie się do organu egzekucyjnego – Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi – B. G. o wskazanie, czy powód kwestionował wysokość oraz zasadność kwoty pobranej przez komornika tytułem kosztów i opłat w postępowaniu egzekucyjnym KM 95/13, albowiem w ocenie Sądu wniosek ten zmierzał wyłącznie do przedłużenia postępowania. Akta egzekucyjne KM 95/13 są bowiem załączone do akt niniejszego postępowania i – o ile wysokość kosztów egzekucyjnych byłaby kwestionowana – wynikałoby to z załączonych akt.

Sąd nie uwzględnił także wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. F.. Dowód ten został zgłoszony przez stronę pozwaną na okoliczność ustalenia rozmiaru świadczenia należnego pozwanej H. N. od powodowej spółki, wynikającego z faktu niewykonania przez powódkę umowy sprzedaży pojazdu D. D. w kontekście roszczenia powoda o zwrot kwot rzekomo uzyskanych przez powódkę z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, obowiązku zwrotu zadatku przez powoda pozwanej w podwójnej wysokości, przyczyn wydatkowania kwot zasądzonych przez powódkę wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Zgierzu. W ocenie Sądu kwestia zasadności roszczeń powódki była przedmiotem rozpoznania przez Sąd w sprawie I C 243/12. W uzasadnieniu wyroku pierwszoinstancyjnego wyraźnie wskazano, że powodem oddalenia powództwa w całości było wyegzekwowanie całości należności przed wydaniem wyroku oraz że powódce z żądanej kwoty należałoby się jedynie kwota 2.000 zł tytułem zwrotu zaliczki. Jak wynika z uzasadnienia wyroku, Sąd rozstrzygnął kwestię tego, czy strony ustaliły zadatek czy też zaliczkę, przyjmując, że jest to zaliczka, co skutkowało uznaniem, że powódka nie może skutecznie żądać zwrotu dwukrotności tej kwoty.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz organy państwowe i organy administracji publicznej. Zakres związania innych sądów prawomocnym orzeczeniem jest taki sam jak określony w art. 366 k.p.c. zakres powagi rzeczy osądzonej. Art. 365 k.p.c. wyraża pozytywny aspekt prawomocności materialnej, zaś art. 366 k.p.c. aspekt negatywny. Sąd Najwyższy uznał, że moc wiążąca orzeczenia merytorycznego, określona w art. 365 § 1 k.p.c., może być brana pod uwagę w zasadzie tylko w innym postępowaniu niż to, w którym je wydano. Orzeczenie takie uzyskuje moc wiążącą z chwilą uprawomocnienia się, a zatem z chwilą definitywnego zakończenia postępowania. W kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się dana kwestia, nie podlega ona już ponownemu badaniu. Związanie orzeczeniem oznacza niedopuszczalność przeprowadzenia postępowania dowodowego w tej kwestii, nie tylko zaś dokonywania ustaleń sprzecznych (wyr. SN z 4.3.2008 r., IV CSK 441/07, Legalis). W orzecznictwie Sądu Najwyższego trafnie dostrzega się także, że z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której wyrok został wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy, lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła, a w związku z tym nie zostały spożytkowane przez sąd przy wydaniu wyroku, podlegają prekluzji, czyli wykluczającemu działaniu prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej. Skutek ten jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę zaniechania przytoczenia określonych okoliczności lub podniesienia właściwych zarzutów (por. wyrok SN z 15 listopada 2012 roku, V CSK 541/11, uchwała SN z 21 lipca 2010 roku, sygn. akt III CZP 477/10, uchwała SN z 2 lutego 2011 roku, sygn. akt III CZP 128/10, uchwała SN z 23 maja 2012 roku, sygn. akt III CZP 16/12). Strona zatem w kolejnym procesie nie może powołać się na nieujawnione w poprzednim postępowaniu fakty i dowody (por. M. Manowska, Kodeks postępowania cywilnego, Warszawa 2013).

Dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. F. zmierzałoby do czynienia ustaleń, które zostały poczynione w sprawie I C 243/12, i są wiążące dla Sądu rozpoznającego sprawę o zwrot nienależnego świadczenia. Ponadto, wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań w/w świadka jest wnioskiem spóźnionym, gdyż został zgłoszony dopiero po uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia. O ile pozwana uważała, że przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, winna zgłosić ten wniosek w odpowiedzi na pozew. W ocenie Sądu na późniejszych etapach postępowania nie ujawniły się żadne nowe okoliczności przemawiające za dopuszczalnością zgłoszenia wniosku w późniejszym terminie.

Sąd nie uwzględnił także wniosku pozwanej o dopuszczenie dowodu z przesłuchania H. N. w charakterze strony. W ocenie Sądu przeprowadzenie tego dowodu na okoliczność wysokości świadczenia należnego pozwanej od powoda było niedopuszczalne. W tym zakresie w pełni aktualne są powyższe rozważania dotyczące oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka. H. N. była przesłuchana na okoliczność braku wzbogacenia w postępowaniu pierwszoinstancyjnym prowadzonym przed uchynieniem wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia. Ponowne przesłuchanie pozwanej na te okoliczności było w ocenie Sądu zbędne.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Wbrew twierdzeniom strony pozwanej w niniejszej sprawie od samego początku procesu niewątpliwym było, że powód żąda zapłaty z tytułu świadczenia nienależnego. Odnosząc się do zarzutu zawartego w odpowiedzi na pozew, powód trafnie wskazał, że podstawy prawnej zgłoszonych przez niego roszczeń upatrywać należy w art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c.

Pozwana kwestionowała powództwo zarówno co do zasady jak i co do wysokości. W pierwszej kolejności odnieść się należy do zarzutu strony pozwanej o charakterze formalnym jako zarzutu najdalej idącego. Strona pozwana na przestrzeni procesu konsekwentnie wywodziła, że skoro powód w postępowaniu toczącym się na skutek sprzeciwu od wyroku zaocznego wydanego w sprawie I C 243/12 nie zgłosił roszczenia restytucyjnego, z uwagi na treść art. 338 k.p.c. nie jest on obecnie uprawniony do dochodzenia od pozwanej należności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Zdaniem strony pozwanej treść art. 338 k.p.c. wskazuje, że powodowi mogłoby ewentualnie przysługiwać od pozwanej lub Skarbu Państwa – po wykazaniu dodatkowych przesłanej z art. 415 k.c. i nast. – roszczenie odszkodowawcze.

Sąd Rejonowy nie podziela stanowiska strony pozwanej w kwestii wykładni art. 338 k.p.c. Zgodnie z art. 338 § 1 k.p.c. uchylając lub zmieniając wyrok, któremu został nadany rygor natychmiastowej wykonalności, sąd na wniosek pozwanego orzeka w orzeczeniu kończącym postępowanie o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego. Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z 11 lipca 2012 roku, sygn. akt II PZP 1/12, podsumowując dotychczasowy dorobek orzecznictwa, wskazał że art. 338 k.p.c. (tak samo jak art. 415 k.p.c. i 398¹⁹ k.p.c.) znajduje się w Kodeksie postępowania cywilnego, co wskazuje na jego procesowy charakter. Wniosek taki wynika wprost z art. 1 k.p.c., zgodnie z którym Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne). W ujęciu historycznym wprowadzenie w Kodeksie Postępowania Cywilnego postępowania restytucyjnego miało służyć jedynie ustanowieniu specjalnego trybu dochodzenia roszczeń zmierzających do odwrócenia wyniku sprawy zakończonej niezgodnym z prawem i następnie uchylonym lub zmienionym wyrokiem, mającego ułatwić pozwanemu osiągnięcie tego celu, przez możliwość odzyskania spełnionego świadczenia w tym samym procesie. Sąd Rejonowy w niniejszym składzie w pełni aprobuje stanowisko wyrażone w dalszej części cytowanej uchwały, zgodnie z którym również w obecnie obowiązującym Kodeksie Postępowania Cywilnego dopuszczalność orzekania – w ramach toczącego się postępowania - o zwrocie spełnionego świadczenia w przypadku uchylecia lub zmiany wyroku zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności służy jedynie wzmocnieniu procesowego uprawnienia strony do rozpoznania żądania restytucyjnego w uproszczonym trybie. Pozwany w celu zniwelowania skutków bezprawnego orzeczenia ma prawo do żądania odwrócenia jego skutków w drodze roszczeń restytucyjnych i odszkodowawczych, których może dochodzić w tym samym lub osobnym procesie albo w jednym i drugim łącznie. Wobec tego przepisy restytucyjne, a tym art. 338 k.p.c., określają jedynie granice roszczeń dochodzonych w szczególnym uproszczonym postępowaniu i zakres orzeczenia, jakie może być wydane w tym postępowaniu, a nie zakres prawa przysługującego pozwanemu. Przepisy restytucyjne – jako przepisy procesowe - nie zwiększają zatem ani nie ograniczają materialnoprawnych uprawnień strony, ograniczając się do wyznaczenia granic dochodzenia wynikających z nich roszczeń w uproszczonym postępowaniu restytucyjnym.

Uzupełniając argumentację zawartą w uzasadnieniu uchwały SN wydanej w sprawie II PZP 1/12 (która wszak dotyczyła nieco innego zagadnienia niż narzucone przez stronę pozwaną) warto dostrzec, że Kodeks Postępowania Cywilnego dostarcza przykładów norm o charakterze procesowym, które wprowadzają swoistą prekluzję w dochodzeniu roszczeń, uniemożliwiając ich dochodzenie w późniejszych postępowaniach, o ile nie zostały zgłoszone na odpowiednim etapie. Uznając, że przytoczenie pełnego katalogu tych norm wykracza poza ramy niniejszego uzasadnienia, wskazać należy chociażby na art. 618 k.p.c., zgodnie z którym w postępowaniu o zniesienie współwłasności sąd rozstrzyga także wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy; po zapadnięciu prawomocnego postanowienia o zniesieniu współwłasności uczestnik nie może dochodzić tych roszczeń, chociażby nie były zgłoszone w postępowaniu o zniesienie współwłasności. Gdyby ustawodawca w istocie chciał usankcjonować niezgłoszenie wniosku restytucyjnego pozbawieniem strony możliwości późniejszego dochodzenia zwrotu wyegzekwowanego świadczenia, musiałby to wyraźnie zastrzec. W ocenie Sądu sankcja ta jest na tyle daleko idąca i tak poważnie ingeruje w konstytucyjnie zagwarantowane prawa o charakterze ekonomicznym, jak i w prawo do sądu, że wymaga ona wyraźnego zastrzeżenia i nie sposób jej wyinterpretować w sposób, w jaki czyni to strona pozwana.

Zawarte w art. 338 § 2 k.p.c. sformułowanie w ocenie Sądu wcale nie przemawia za stanowiskiem przyjętym przez pozwaną. Rozumieć je należy w ten sposób, że nawet w razie zgłoszenia i uwzględnienia wniosku pozwanego o zwrot nienależnego świadczenia wyegzekwowanego na podstawie uchylonego lub zmienionego wyroku zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności pozwany zachowuje możliwość dochodzenia w odrębnym procesie dalszych roszczeń odszkodowawczych, o ile wykaze, że poniósł szkodę przewyższającą wartość wyegzekwowanego świadczenia.

Przechodząc do meritum, wskazać wypada, że nienależne świadczenie jest w ujęciu kodeksu cywilnego jednym z wypadków bezpodstawnego wzbogacenia. Świadczenie jest nienależne w sytuacjach określonych w art. 410 § 2 k.c., w tym także, jeżeli odpadła jego podstawa. Odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia (*condictio causa finita*) zachodzi w sytuacji, gdy w chwili świadczenia jego prawna podstawa istniała, natomiast już po spełnieniu odpadła. Typowym wypadkiem będzie zapłata na podstawie wykonanego, lecz nieprawomocnego wyroku zmienionego potem przez wyższą instancję (por. np. wyr. SN z 24.9.1966 r., III PZP 30/66, OSN 1967, Nr 7-8, poz. 127 i uchw. SN z 24.3.1967 r., III PZP 42/66, OSN 1967, Nr 7-8, poz. 124, wyr. SN z 23.5.2003 r., III CKN 1211/00, L. oraz wyr. SN z 4.4.2008 r., I PK 247/07, OSNP 2009, Nr 17-18, poz. 233). Przypadek odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia zachodzi także wówczas, gdy strona uzyskała zaspokojenie na podstawie wyroku zaocznego, wydanego wskutek błędu w procedowaniu sądu, którego prawomocność stwierdzono z naruszeniem przepisów.

Roszczenie o zwrot takiego świadczenia (kondykcja z art. 410 k.c.) powstaje jedynie w wypadku ostatecznego i trwałego odpadnięcia podstawy prawnej, a nie powstaje w razie przejściowego jej odpadnięcia. W przypadku spełnienia świadczenia na podstawie orzeczenia sądowego, nieprawomocnego lub prawomocnego, następnie uchylonego, nie dochodzi do powstania roszczenia, jeżeli sprawa jest nadal w toku. Dopiero prawomocne zakończenie sprawy i oddalenie powództwa oznacza odpadnięcie podstawy wzbogacenia wobec braku tytułu prawnego wzbogacenia.

W niniejszej sprawie strona pozwana wskazywała, że do wydania wyroku zaocznego w sprawie I C 243/12, a następnie do nadania mu klauzuli wykonalności, doszło wyłącznie wskutek wadliwego procedowania Sądu. Choć w tym zakresie nie sposób odmówić pozwanej racji, to jednak okoliczność ta nie ma znaczenia dla samej zasady odpowiedzialności strony pozwanej, albowiem przesłanką roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia i nienależnego świadczenia nie jest wina wzbogaconego.

Zgodnie z art. 411 pkt. 1 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło w celu uniknięcia przymusu. W ocenie Sądu żądanie zwrotu świadczenia w niniejszej sprawie nie jest wyłączone w świetle dyspozycji powyższego przepisu, albowiem w chwili wyegzekwowania świadczenia kwestia odpowiedzialności pozwanego nie była prawomocnie rozstrzygnięta. Nie mógł on zatem wiedzieć, że nie jest zobowiązany do świadczenia. Ponadto, w doktrynie prawa wskazuje się trafnie, że przesłankę uniknięcia przymusu należy rozumieć tu szeroko, tj. jako każde działanie podjęte pod naciskiem grożącego, przymusu albo przymusowego położenia, wykluczającego dobrowolność świadczenia

(tak: E. Ł., *Bezpodstawne wzbogacenie*, s. 87). Działaniem pod przymusem jest zatem spełnienie świadczenia w okolicznościach prowadzonej przeciwko świadczącemu egzekucji.

Broniąc się przed roszczeniami pozwu, strona pozwana podnosiła także zarzut braku wzbogacenia. Zgodnie z art. 409 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c. obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia wygasa, jeżeli ten, kto świadczenie uzyskał, zużył je lub utracił w taki sposób, że nie jest już bezpodstawnie wzbogaony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Strona pozwana akcentowała, trafnie zresztą, że H. N. sumy uzyskane w toku egzekucji już zużyła, a w chwili, gdy je zużywała, nie musiała liczyć się z obowiązkiem zwrotu. W judykaturze podkreśla się, że wierzyciel, który wyegzekwował świadczenie na podstawie uwzględniającego powództwo nieprawomocnego wyroku, opatrzonego rygorem natychmiastowej wykonalności, winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu tego świadczenia (por. przykładowo wyrok SN z dnia 26 lutego 2004 r., V CK 220/03). Aprobując powyższe stanowisko, nie sposób jednak nie zauważyć, że nie ma ono zastosowania w realiach niniejszej sprawy, albowiem H. N. nie prowadziła egzekucji w oparciu o nieprawomocny wyrok zaoczny, zaopatrzony w rygor natychmiastowej wykonalności. Wprawdzie skutek dokonania błędnych doręczeń, wyrok zaoczny w sprawie I C 243/12 nie mógł nigdy uzyskać waloru prawomocności. Nie zmienia to jednak faktu, że Sąd – skutek błędu – uznał ów wyrok za prawomocny i – jako prawomocnemu wyrokowi – nadał mu klauzulę wykonalności. Pozwana nigdy nie korzystała z dobrodziejstwa, jakim jest rygor natychmiastowej wykonalności. Zarówno w dacie wszczęcia postępowania egzekucyjnego, jak i w dacie otrzymania spornych należności pozwana miała wszelkie podstawy, aby sądzić, że wyrok zaoczny jest wyrokiem prawomocnym, od którego nie służy środek odwoławczy. Nie musiała zatem liczyć się z tym, że tytuł wykonawczy, w oparciu o który prowadzi egzekucję, zostanie wzruszony. Nie musiała także więc liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanych należności.

Podnosząc powyższe okoliczności, strona pozwana zdaje się jednak nie dostrzegać, że konstrukcja art. 409 k.c. uzależnia wygaśnięcie obowiązku zwrotu przedmiotu świadczenia od ustalenia, że pozwany nie jest już wzbogaony, gdyż korzyść zużył lub utracił. Dopiero ustalenie braku wzbogacenia po stronie pozwanej pozwala na przystąpienie do badania, czy w chwili wyzbywania się korzyści pozwany musiał liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestia odpadnięcia wzbogacenia ujmowana jest prawidłowo w sposób wąski. W wyroku z 21 kwietnia 2010 r., sygn. akt V CSK 320/09 Sąd Najwyższy przyjął, że wygaśnięcie obowiązku zwrotu świadczenia następuje tylko wtedy, gdy zużycie korzyści nastąpiło w sposób bezproduktywny, konsumpcyjny, tj. gdy wzbogaony, w zamian za tę korzyść, nie uzyskał ani korzyści zastępczej, ani zaoszczędzenia wydatku, gdy wydatek miał miejsce tylko dlatego, że uprzednio uzyskał on korzyść, bez której nie poczyniłby tego wydatku. Jeżeli natomiast w zamian za zużytą korzyść wzbogaony uzyskał do swojego majątku jakąkolwiek inną korzyść majątkową (np. mienie czy zwolnienie z długu, który w ten sposób spłacił), nie można uznać, że nie jest już wzbogaony, bowiem w wyniku dokonania tego wydatku w jego majątku pozostaje korzyść w postaci zwiększenia aktywów bądź zmniejszenia pasywów (podobnie wypowiedział się w tej kwestii SN w wyr. 10.12.1998 r., I CKN 918/97, Legalis; w wyr. z 2.2.2012 r., II CSK 670/11, OSNC – Zb. dodatkowy 2012, Nr C, poz. 64 i w wyr. z 24.1.2014 r., V CNP 13/13, Legalis oraz w wyr. SN z 18.8.2017 r., IV CSK 628/16, Legalis).

Odnosząc powyższe do H. N., przypomnieć należy, że uzyskaną korzyść przeznaczyła ona na uregulowanie należności z osobą, której pozwana sprzedała samochód (od tej umowy musiała odstąpić, co rodziło obowiązek zwrotu zadatku w wysokości 3.000 zł), na opłacenie honorarium adwokackiego oraz opłacenie wakacji z dzieckiem. Powódka nie wykazała w toku procesu, że powyższych wydatków nie poczyniłaby, gdyby nie uzyskanie należności ze sprawy I C 243/12. Innymi słowy, ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, że powyższe wydatki miały charakter zbytkowy. Wręcz przeciwnie. Sąd Rejonowy i Sąd Okręgowy w sprawie I C 243/12 i III Ca 842/16 uznały, że odstąpienie od umowy sprzedaży innego pojazdu nie pozostawało w związku z wadliwym wykonaniem umowy przez powoda. Decyzja o odstąpieniu od umowy sprzedaży i ciężar fiskalny zwrotu zadatku obciążają zatem wyłącznie pozwaną H. N.. Gdyby nie świadczenie wyegzekwowane przez komornika, H. N. kwotę tę musiałaby pokryć z własnych środków. Podobnie rzecz się ma z honorarium adwokackim. Stronie pozwanej nie udało się wykazać, że nie byłaby ona obowiązana do zapłaty honorarium, gdyby nie udało się jej wyegzekwować należności objętej wyrokiem zaocznym w sprawie I C 243/12. Jeśli zaś chodzi o wyjazd na wakacje, powódka także nie wykazała, że nie zdecydowałaby się na

wyjazd, gdyby nie fakt przeprowadzenia skutecznej egzekucji. W tym kontekście należy zauważyć, że zgromadzony materiał dowodowy wskazuje raczej na to, że powódka na wakacje wybierała się każdego roku. Wszak z pozwu w sprawie I C 243/12 wprost wynika, że latem 2011 roku powódka odbyła wakacyjny wyjazd do Paryża.

W świetle powyższych okoliczności Sąd doszedł do przekonania, że powództwo jest usprawiedliwione co do zasady. Strona pozwana kwestionowała także wysokość dochodzonego roszczenia, zarzucając powodowi, że nie wykazał, jaka dokładnie kwota została przekazana na rachunek bankowy pozwanej. Strona pozwana pomija przy tym, że w załączniku do protokołu rozprawy (k. 73) przyznaje, że pozwana otrzymała kwotę 11.283,76 zł.

Przed przystąpieniem do szczegółowego omówienia wysokości kwot należnych powodowej spółce od pozwanej, odnieść się jeszcze należy pokrótce do stanowiska pozwanej, która usiłowała w postępowaniu o zwrot nienależnego świadczenia dowodzić, że wyegzekwowane kwoty jednak się jej należały (k. 153). W ocenie Sądu kwestia zasadności powództwa H. N. o zapłatę została prawomocnie osądzona w sprawie I C 243/12. W sprawie niniejszej Sąd nie może nie tylko prowadzić postępowania dowodowego na okoliczność zasadności roszczeń H. N., ale także dokonać odmiennych ocen prawnych. Przyjęcie odmiennej koncepcji prowadziłyby do zachwiania stabilności prawomocnych orzeczeń oraz poważnie naruszałoby zaufanie do sądów, gdyż w konsekwencji jedna i ta sama kwestia pomiędzy tymi samymi stronami mogłaby zostać różnie oceniona przez różne składy orzekające.

W tym miejscu wskazać należy, iż co do zasady, moc wiążąca wyroku dotyczy związania jego treścią, nie zaś uzasadnieniem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 11 października 2013 r., sygn. akt I CSK 86/13, oraz powołane w nim orzecznictwo), ale trzeba podkreślić, że na podstawie brzmienia samej tylko sentencji wyroku nie sposób jest zidentyfikować nie tylko stosunku prawnego, z którego wynikało rozstrzygnięte nim roszczenie, ale także wszystkich charakterystycznych dla niego aspektów, różniących go od innych stosunków tego samego rodzaju. Odwołanie się do samej sentencji wyroku zwykle nie wystarcza zatem do wyznaczenia granic powagi rzeczy osądzonej, jaką należy mu przypisać, i z tego samego powodu nie wystarcza też do określenia właściwej mu mocy wiążącej. W szeregu orzeczeń Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w charakteryzowaniu obu tych aspektów prawomocności materialnej wyroku należy uwzględnić uzasadnienie wyroku (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2016 r., sygn. akt II CNP 10/15; z dnia 23 czerwca 2016 r., V CNP 55/15). Zarówno powaga rzeczy osądzonej, jak i moc wiążąca muszą być bowiem powiązane z przedmiotem rozstrzygnięcia, gdyż odnoszą się do tego, o co strony się spierały i o czym rozstrzygnął sąd. W orzecznictwie podkreśla się szczególne znaczenie uzasadnienia dla identyfikacji granic powagi rzeczy osądzonej i mocy wiążącej wyroku oddalającego powództwo, gdyż właśnie z uzasadnienia można wnioskować nie tylko tym, czego powód żądał, ale i o przyczynach nieuwzględnienia jego żądania (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 13 października 2005 r. sygn. akt I CK 217/051 ; z 15 lutego 2007 r. sygn. akt II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 20; z 29 września 2011 r. sygn. akt IV CSK 652/10, Mon. Prawn. 2015, nr 2, s. 85).

Z powyższych przyczyn Sąd przyjął, że pozwanej H. N. w sprawie I C 243/12 należał się od powoda – (...) spółki z o.o. w Z. jedynie zwrot zaliczki w wysokości 2.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi.

Przechodząc do kwestii wysokości zasądzzonego roszczenia, wskazać należy, że świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. są kwoty świadczone na rzecz pozwanego i wzbogacające go. W niniejszej sprawie powód żądał kwoty 12.423,54 zł, jaką komornik wyegzekwował z jego rachunku bankowego. Na wyegzekwowaną kwotę składały się następujące należności: 7.740 zł należności głównej, 1604 zł kosztów procesu, 600 zł kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym, 1.339,76 zł odsetek liczonych od 15 października 2011 roku do 11 lutego 2013 roku, a także opłata egzekucyjna w wysokości 855,26 zł oraz wydatki w wysokości 68,40 zł. Powód dochodził także zwrotu prowizji za przyjęcie i całkowitą realizację zajęcia w sprawie KM 95/13 w wysokości 210 zł.

Sąd uwzględnił powództwo w zakresie należności głównej w wysokości **5740 zł** (7740 zł – 2000 zł) oraz odsetek ustawowych od powyższej kwoty liczonych od 15 października 2011 roku do 11 lutego 2013 roku, to jest co do kwoty **993,57 zł**. Od pozwanej spółki wyegzekwowano także koszty procesu i koszty zastępstwa procesowego w egzekucji w łącznej wysokości 2.204 zł. W ocenie Sądu obowiązek zapłaty przez powoda kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego wynikał z wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Zgierzu, który to wyrok

został następnie uchylony. A zatem obowiązek zapłaty tych kosztów wynikał z podstawy, która odpadła, wobec czego stanowią one świadczenie nienależne zgodnie z art. 410 § 2 k.c. Zasadne jest również żądanie przez powoda przyznanych wierzycielowi kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym, jako że koszty te są konsekwencją prowadzenia egzekucji na podstawie nieprawomocnego tytułu wykonawczego, wobec czego brak jest podstaw do traktowania ich inaczej niż kosztów zasądzonych w natychmiast wykonalnym orzeczeniu, które następnie zostało uchylone. Skoro kwota ta została przekazana pozwanej kosztem majątku powoda, to powinna być zwrócona na podstawie art. 410 § 2 k.p.c. Gdyby nie wadliwe wydanie w sprawie I C 243/12 wyroku zaocznego i późniejsze wyegzekwowanie przed pozwaną całości zasądzonej należności, powódka sprawę I C 243/12 wygrałaby co do kwoty należności głównej w wysokości 2.000 zł, co stanowiło 25,83% jej roszczeń. Skoro powódka przegrałaby proces w 74,17%, należało uznać jej odpowiedzialność w zakresie nienależnego świadczenia za 74,17% wyegzekwowanych od powodowej spółki kosztów procesu i kosztów zastępstwa procesowego w egzekucji, to jest do kwoty **1.634,71 zł.** W zakresie rozliczenia kosztów procesu i kosztów zastępstwa procesowego w egzekucji wskazać należy, że zgodnie z art. 322 k.p.c. jeżeli w sprawie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia sąd uzna, że ściśle udowodnienie wysokości żądania jest niemożliwe lub nader utrudnione, może w wyroku zasądzić odpowiednią sumę według swojej oceny, opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy.

W pozostałej części należności głównej, roszczeń odsetkowych oraz kosztów procesu i zastępstwa procesowego w egzekucji Sąd oddalił powództwo. Sąd nie uwzględnił także żądań powodowej spółki w zakresie prowizji za przyjęcie i całkowitą realizację zajęcia w sprawie KM 95/13. Nie wiadomo bowiem, kto uzyskał ostatecznie tę kwotę (być może była to prowizja banku), lecz z pewnością nie była to H. N..

Sąd oddalił również żądania powodowej spółki w zakresie zwrotu pozostałych kosztów egzekucji z tytułu nienależnego świadczenia, albowiem należności te uzyskał organ egzekucyjny. Brak jest dowodu na to, że w jakiegokolwiek kwocie należności te przekazano pozwanej. W orzecznictwie wyrażony został pogląd, zgodnie z którym powód w ramach instytucji zwrotu nienależnego świadczenia może żądać także zwrotu opłaty egzekucyjnej (i wydatków) od osoby, która wszczęła i prowadziła postępowanie egzekucyjne w oparciu o nieprawomocny wyrok zaopatrzony w rygor natychmiastowej wykonalności, który to wyrok został następnie uchylony (por. wyrok SO w Piotrkowie Trybunalskim, sygn. akt I C 1159/15). Powyższa koncepcja opiera się na analizie przepisów ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz założeniu, że z reguły wierzyciel, który w takiej sytuacji wnosi o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, ma świadomość tego, że tytuł wykonawczy jest dotknięty wadami. Zgodnie z przepisami ustawy o komornikach sądowych i egzekucji obowiązującymi w 2013 roku pomimo umorzenia postępowania egzekucyjnego dłużnik nie był zobowiązany do uiszczenia opłaty egzekucyjnej w sytuacji, gdy wykazał, że orzeczenie na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub zmienione w taki sposób, iż nie nadaje się do wykonania, utraciło moc lub tytuł wykonawczy został pozbawiony wykonalności z przyczyn innych niż zaspokojenie wierzyciela (art. 49 ust. 2a u.k.s.e.). W takiej sytuacji otwierała się możliwość odpowiedniego stosowania art. 49 ust. 4 u.k.s.e., zgodnie z którym w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego opłaty, o których mowa w ust. 1 i 2, uiszcza wierzyciel.

Rzecz jednak w tym, że H. N. nie sposób postawić zarzutu działania w złej wierze i niecelowego wszczęcia egzekucji. Skoro nie mogłyby ją obciążać opłaty egzekucyjne ustalone przez komornika sądowego, nie sposób przyjąć, że zaoszczędziła jakiegokolwiek wydatki z własnego majątku. W tym zakresie w ocenie Sądu odpowiedzialność pozwanej nie jest uzasadniona. Nie jest wykluczone, że (...) sp. z o.o. może dochodzić tych kwot w ramach odszkodowania od Skarbu Państwa.

Od zasądzonej kwoty 8.368,28 zł Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie zgodnie z żądaniem pozwu. Przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia, a więc i nienależnego świadczenia, nie określają terminu, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu nienależnego świadczenia. Zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. W konsekwencji termin spełnienia takiego świadczenia musi być wyznaczony zgodnie z art. 455 k.c., a więc niezwłocznie po wezwaniu skierowanym przez zubożonego. Zgodnie z art. 481 k.c. odsetki od kwoty pieniężnej należą się dopiero za czas opóźnienia w spełnieniu świadczenia.

O kosztach procesu orzeczono w oparciu o zasadę stosunkowego rozliczenia kosztów procesu z art. 100 zd. 1 k.p.c., pozostawiając na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.